

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2022 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy
w składzie:**

Przewodniczący	Sędzia Agata Kowalska
----------------	-----------------------

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. S.

przeciwko A. K.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 20 kwietnia 2022 r. sygn. akt III RC 219/21

1. oddała apelację;
2. zasądza od powoda W. S. na rzecz pozwanej A. K. kwotę 553,50 (pięćset pięćdziesiąt trzy 50/100) złotych, w tym podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów procesu obejmujących wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną pozwanej A. K. z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Agata Kowalska

Sygn. akt II Ca 530/22

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2022 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie z powództwa W. S. przeciwko A. K. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego:

1. oddalił powództwo w całości,
2. zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim na rzecz radcy prawnego A. A. (2) prowadzącej Kancelarię Radcy Prawnego w P., ul. (...) lokal (...) kwotę 110,70 złotych brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej pozwanej z urzędu,
3. nie obciążył powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi, które przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Podstawę skarżonego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 listopada 2008 roku w sprawie sygn. akt I C 1365/08 został rozwiązany przez rozwód związek małżeński W. S. i A. K. z domu K. z winy powoda W. S.. W pkt 2. tegoż orzeczenia zasądzono od W. S. na rzecz A. S. alimenty w kwocie po 400 zł miesięcznie poczynając od uprawomocnienia się wyroku, płatne z góry do 10-go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności. Wyrok uprawomocnił się 4 grudnia 2008 roku.

Strony nie miały dzieci. Do dnia 11 sierpnia 2008 roku zamieszkiwały wspólnie w mieszkaniu komunalnym, przy czym decyzja o przydziale mieszkania była wydana rodzicom pozwanej. Po wyprowadzeniu się ze wspólnego miejsca zamieszkania powód W. S. zamieszkał w wynajętym mieszkaniu. Pracował jako piekarz w (...) w D. z wynagrodzeniem średnim 1576,73 zł miesięcznie netto.

Pozwana A. K. miała wówczas 37 lat. Przebywała na zasiłku chorobowym w wysokości 626 ,69 zł netto. Mieszkała z bratem i matką.

Pozwana w trakcie trwania małżeństwa pracowała jako szwaczka na cały etat i zarabiała około 70 procent wynagrodzenia męża.

Powód W. S. w dniu 7 września 2013 roku zawarł związek małżeński z M. R. (aktualnie R. - S.). Ze związku małżeńskiego nie posiadają dzieci. Żona powoda ma wykształcenie wyższe pedagogiczne, jednak nie pracuje w zawodzie, tylko jako sprzątaczką. Zatrudniona jest na cały etat z wynagrodzeniem 2360 zł netto miesięcznie.

Aktualnie W. S. jest zatrudniony na umowę o pracę na czas nieokreślony, na pełny etat w (...)w D. z wynagrodzeniem 2800,00 zł brutto do dnia 31 grudnia 2021 roku i 3010 zł brutto od 01 stycznia 2022 roku.

Powód wraz z żoną mieszkają w spółdzielczym mieszkaniu własnościowym zakupionym w 2019 roku. Na jego zakup zaciągnęli kredyt hipoteczny na kwotę 125479,13 zł, którego spłata ma nastąpić w 167 ratach. Ponadto na remont mieszkania zaciągnęli kredyt w wysokości 50000, 00 zł ze spłatą w 60 ratach. Małżonkowie płacą za czynsz kwotę 530 zł, za energię elektryczną 270 zł, gaz 130 zł, co dwa miesiące za telefony, tv i Internet 240 zł miesięcznie. Na zakup żywności wydają około 500 zł miesięcznie.

Powód nie ma orzeczonego stopnia niepełnosprawności, ale leczy się neurologicznie i psychiatrycznie. Za prywatne wizyty lekarskie płaci 200 zł. Na dojazdy do pracy wydaje 140 zł miesięcznie. Od dnia 3 marca 2022 roku przebywa na zwolnieniu lekarskim.

Pozwana A. K. nadal pracuje jako szwaczka. Poczynając od października 2021 roku jest zatrudniona na pół etatu na czas nieokreślony. Wcześniej była zatrudniona na cały etat, jednak umowa o pracę w zakresie wymiaru czasu pracy zastała zmieniona na jej prośbę motywowaną tym, że ze względu na ból ręki nie może pracować w większym wymiarze. W okresie od dnia 1.10.2021 roku do dnia 31.10. 2021 roku uzyskała wynagrodzenie w kwocie 1400 zł brutto, 1074,33 zł netto. W całym 2021 roku uzyskała średnio wynagrodzenie miesięcznie w kwocie 1634,47 zł netto. Na dojazdy do pracy wydaje 100 zł miesięcznie. Pozwana nie ma orzeczonego stopnia niepełnosprawności. Leczy się neurologicznie od 02 czerwca 2008 roku z powodu bólu kręgosłupa oraz następstw przebytych urazów doznanych w wypadku komunikacyjnym w tym udaru. Prywatne wizyty kosztują ją 200 zł miesięcznie, zaś zakup leków 80 zł miesięcznie. W dniu 08 lipca 2021 roku przeszła zabieg (...) palca prawej ręki. Aktualnie oczekuje na zabieg ścięgien ręki, albowiem ciągle odczuwa bóle, które uniemożliwiają jej pracę na cały etat.

Pozwana mieszka z bratem w mieszkaniu TBS, ale prowadzą odrębne gospodarstwa domowe. Koszty związane z utrzymaniem mieszkania to: czynsz 820 zł, opłaty za gaz 50 zł, energię elektryczną 120-130 zł co dwa miesiące, Internet i TV - 120 zł miesięcznie, woda 30 zł. Wydatki te ponoszą po połowie . A. K. na zakup żywności wydaje 500 z miesięcznie, ubrań 50-60 zł miesięcznie, środków czystości i kosmetyków - 20-30 zł miesięcznie.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zeznania stron oraz zeznania świadka. Ponadto przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd wziął pod uwagę załączone do akt sprawy dokumenty, które uznał za w pełni wiarygodne, albowiem nie znalazł podstaw do ich podważenia.

Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne.

Zgodnie z art. 138 kro każda ze stron może domagać się zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego w razie zmiany stosunków.

W przedmiotowej sprawie alimenty od powoda na rzecz pozwanej przysługują na podstawie art. 60 § 2 k.r.o., który to przepis przewiduje, tzw. „rozszerzony” obowiązek alimentacyjny małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia w sytuacji, gdy rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, przyznając prawo małżonkowi niewinnemu do żądania od małżonka wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego przyczyniania się do zaspokajania usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego, chociażby nie znajdował się on w niedostatku.
(

Zakres świadczeń alimentacyjnych wyznaczają dwie przesłanki: usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Między wymienionymi przesłankami zachodzi współzależność, wyrażająca się w tym, że usprawiedliwione potrzeby uprawnionego powinny być zaspokojone w takim zakresie, w jakim pozwalają na to możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Stosownie do ugruntowanego w orzecznictwie poglądu możliwości zarobkowe jak i majątkowe zobowiązanego określają jego zarobki i dochody jakie uzyskiwałby przy pełnym wykorzystywaniu swych sił fizycznych i zdolności umysłowych, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd stwierdził, że podstawą zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego w przedmiotowej sprawie mogłaby być zmiana w zakresie zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, tj. zwiększenie lub zmniejszenie tych możliwości oraz zmiana w zakresie usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej. Ustalenie zmiany tych stosunków następuje poprzez porównanie stosunków obecnych z warunkami i okolicznościami uprzednio istniejącymi.

W ocenie Sądu I instancji do zmian takich nie doszło.

Możliwości majątkowe i zarobkowe powoda są takie same jak w czasie ustalania obowiązku alimentacyjnego a wyznaczają je dochody osiągnane z tytułu pracy w charakterze piekarza, z tą zmianą, że zarobki te są znacznie wyższe (o około 800 zł) niż w dacie wydania wyroku rozwodowego. Wprawdzie powód zaczął się leczyć neurologicznie i psychiatrycznie ale nie ma orzeczonego stopnia niepełnosprawności, który uniemożliwiłby mu kontynuowanie zatrudnienia i osiąganie dochodów. Na ustalenie możliwości majątkowych powoda przy płaceniu alimentów nie mogą być brane pod uwagę zaciągnięte przez niego wraz z żoną kredyty, na zakup mieszkania i jego remont albowiem powód miał świadomość, że ciąży na nim obowiązek alimentacyjny i winien to uwzględnić zaciągając nowe zobowiązania. Ponadto pozostaje on w związku małżeńskim, żona jest osobą zdrową, pracuje, może więc uczestniczyć w spłacie kredytów.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż sytuacja materialna pozwanej nie uległa poprawie, co mogłoby być podstawą uchylecia przyznanych jej alimentów. Jej możliwości majątkowe kształtują się na podobnym poziomie jak w 2008 roku, nadal bowiem pracuje jako szwaczka. Ponadto pogorszeniu uległ jej stan zdrowia, związany z chorobą ręki, przebytym zabiegiem i oczekiwaniem na kolejny zabieg, co w konsekwencji uniemożliwia jej podjęcie pracy w większym wymiarze czasu pracy a co za tym idzie zwiększyły się również jej koszty comiesięcznego leczenia.

Reasumując, Sąd Rejonowy uznał, że w przedmiotowej sprawie nie zostały spełnione przesłanki do ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego W. S. wobec A. K. czy też do obniżenia tegoż obowiązku, dlatego też powództwo zostało oddalone w całości.

Jako podstawę prawną przyznania wynagrodzenia pełnomocnikowi pozwanej ustanowionemu z urzędu - radcy prawnemu A. A. (2) Sąd wskazał rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 68). Pełnomocnik złożyła wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej i oświadczyła, że opłata nie została zapłacona w całości lub w części. Sąd ustalił opłatę stosownie do § 4 ust. 1 i 2 oraz § 9 w/w rozporządzenia w wysokości 90 zł podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług - w myśl § 2 ust 2 i 3 rozporządzenia a więc w łącznej kwocie 110,70 zł.

Na podstawie art. 113 ust.4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 755) Sąd nie obciążył powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, skarżąc w całości punkt 1. wyroku.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie:

- 1) prawa materialnego - art. 60 § 2 k.r.o. poprzez nieprawidłowe zastosowanie tej normy i przyjęcie, iż na skutek rozvodu sytuacja dochodowa i finansowa pozwanej uległa takiej zmianie, która usprawiedliwia dostatecznie obciążenie powoda dalszym obowiązkiem spełniania świadczeń alimentacyjnych na jej rzecz;
- 2) prawa procesowego - art. 233 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na nierozważeniu w sposób wszechstronny przy uwzględnieniu doświadczenia życiowego i zasad logicznego rozumowania całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, iż wskutek rozvodu sytuacja majątkowa pozwanej uległa „istotnemu pogorszeniu”, podczas, gdy brak jest w tym zakresie adekwatnego związku przyczynowego.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, tj. uchylenie z dniem 01 czerwca 2021 r. obowiązku alimentacyjnego powoda W. S. względem pozwanej A. K. (wcześniej S.), ustalonego w punkcie 2. wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 listopada 2008 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I C 1365/08 na kwotę po 400 zł (czteryście złotych) miesięcznie, płatną z góry w terminie do dnia 10-tego każdego miesiąca, wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności;

ewentualnie obniżenie kwoty po 400 zł (czteryście złotych) miesięcznie zasądzonej tytułem alimentów od powoda W. S. na rzecz pozwanej A. K. (wcześniej S.) wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim wydanym w dniu 12 listopada 2008 r. w sprawie o sygn. I C 1365/08 do kwoty po 100 zł (sto złotych) miesięcznie płatnej z góry w terminie do dnia 10-tego każdego miesiąca, wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności;

- 2) zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika będącego radcą prawnym;
- 3) w przypadku nieuwzględnienia niniejszej apelacji nieobciążanie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanej wniósł o jej oddalenie w całości oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, oświadczając, że koszty te nie zostały zapłacone w całości ani w części.

Na skutek zażalenia pozwanej rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2. wyroku zostało zmienione postanowieniem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 3 października 2022 r. sygn. akt II Cz 278/22 poprzez podwyższenie zasądzonej w nim na rzecz radcy prawnego A. A. (2) kwoty 110,70 zł do kwoty 738 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu jako niezasadna.

Powód zarzuca w apelacji naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodów i w konsekwencji przyjęcie, iż wskutek rozvodu sytuacja majątkowa pozwanej uległa „istotnemu pogorszeniu”.

Wbrew zarzutowi apelacji, w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c.

Podkreślić należy, że strona, która podnosi zarzut nieprawidłowej oceny dowodów, nie może ograniczyć się do przedstawienia własnej oceny, nawet jeśli jej ocena jest przekonująca. Konieczne jest bowiem wskazanie istotnych błędów logicznego rozumowania, sprzeczności oceny z doświadczeniem życiowym, braku wszechstronności rozważenia zebranego materiału dowodowego. Dokonana przez stronę ocena materiału dowodowego, odmienna od oceny Sądu I instancji, stanowi jedynie polemikę i nie odnosi skutku. Sędziowskiej ocenie dowodów nie można bowiem przeciwstawić własnej oceny. Konieczne jest wskazanie przyczyn, dla których w tej konkretnej sprawie ocena dowodów nie spełnia reguł wskazanych w art. 233 § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.08.2002 r., II CKN 817/00, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23.01.2001 r., IV CKN 970/00).

W ocenie Sądu odwoławczego pozwany nie wykazał, że dokonana przez Sąd I instancji ocena dowodów i poczynione w sprawie ustalenia faktyczne są wadliwe.

Rozważania skarżącego mają charakter czysto polemiczny i skupiają się w istocie nie na przedmiocie niniejszej sprawy, a na ocenie zasadności samego obowiązku alimentacyjnego nałożonego na pozwanego względem powódki wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie sygn. akt I C1365/08. Konsekwencją powyższego jest postawienie przez apelującego zarzutu naruszenia prawa materialnego, tj. art. 60 § 2 k. r. o. poprzez nieprawidłowe przyjęcie, iż na skutek rozvodu sytuacja majątkowa pozwanej uległa istotnemu pogorszeniu i usprawiedliwia ona dalsze obciążenie powoda obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz pozwanej.

Tak sformułowany zarzut i podstawa apelacji są całkowicie błędne.

Materialnoprawną podstawę do zmiany orzeczenia alimentacyjnego stanowi art. 138 k.r.o., zgodnie z którym w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków należy rozumieć zmianę okoliczności istotnych z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i zakresu świadczeń alimentacyjnych. Powyższy przepis ma zastosowanie także w przypadku alimentów zasądzonych między byłymi małżonkami.

Dla oceny zasadności roszczenia powoda należało zatem ustalić, czy w okresie będącym przedmiotem zainteresowania w niniejszej sprawie, tj. od daty orzeczenia o obowiązku alimentacyjnym w sprawie o rozwód do chwili orzekania w przedmiocie zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego nastąpiła taka zmiana stosunków, która pozwala na uwzględnienie powództwa.

Sąd Rejonowy dokonał wszechstronnej, zgodnej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, z których wynika, że nie doszło do zmiany zarówno w zakresie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej do alimentacji pozwanej, jak i w zakresie zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego do alimentacji powoda, które mogłyby stanowić w niniejszej sprawie podstawę do zmiany orzeczenia alimentacyjnego przez ustalenie jego wygaśnięcia bądź obniżenie, zgodnie z żądaniem skarżącego. Apelujący nie wykazał, że w sytuacji uprawnionego do alimentów byłego małżonka nastąpiła od daty ustalenia obowiązku alimentacyjnego taka zmiana, która powoduje, że nie istnieje już istotne pogorszenie jego sytuacji materialnej. Alimenty od powoda stanowią dalej dla pozwanej konieczną pomoc dla zaspokojenia jej podstawowych, elementarnych potrzeb.

Nie ma racji skarżący powołując jako argument dla uchylenia obowiązku alimentacyjnego bądź jego obniżenia fakt zaciągnięcia kredytów na zakup i remont mieszkania. Należy pamiętać, że alimenty są z uwagi na swój cel szczególnie chronione przez prawo rodzinne i procesowe. W hierarchii wydatków alimenty znacząco wyprzedzają inne koszty, które musi ponieść zobowiązany, albowiem są roszczeniem podstawowym dla uprawnionego. Zobowiązany

do alimentacji, przy podejmowaniu tego rodzaju decyzji finansowych jak zaciągnięcie zobowiązań kredytowych, nie może pomijać, że ciąży na nim obowiązek alimentacyjny. Nie można uznać, że kredyty zostaną zaciągnięte „kosztem alimentów”, dzięki czemu zobowiązany będzie mógł się zwolnić z tego obowiązku bądź znacząco go obniżyć.

Mając powyższe na uwadze, wobec uznania bezzasadności zarzutów naruszenia zarówno prawa procesowego jak i materialnego, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

Na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 2 k.p.c. i art. 99 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od powoda na rzecz pozwanej koszty procesu obejmujące wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu w postępowaniu odwoławczym. Wysokość tych kosztów ustalono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265), podwyższając go o należny podatek od towarów i usług (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3.12.2015 r., III CZP 90/15;opubl. LEX).

Koszty pomocy prawnej z urzędu, w razie wygrania sprawy przez podmiot korzystający z tej pomocy, ponosi jej przeciwnik procesowy, koszty te zasądza się na rzecz strony wygrywającej sprawę (per analogiom art. 122 § 1 k.p.c.) i ustala się je na podstawie przepisów dotyczących opłat za czynności pełnomocników z wyboru. Skarb Państwa przyznaje koszty nieopłaconej pomocy prawnej w minimalnym zakresie, jako gwarant prawa do sądu i pomocy prawnej z urzędu. Obowiązek pokrycia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej nie mieści się w formule zwrotu kosztów procesu między stronami (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7.10.2021 r., III CZP 51/20; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22.05.2017 r., I ACa 1196/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22.04.2015 r., V ACa 983/14; wszystkie opubl. Legalis).

Sąd odwoławczy nie znalazł podstaw do zastosowania do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego art. 102 k.p.c. Powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zapoznał się ze stanowiskiem Sądu I instancji, miał realną możliwość oceny zasadności swojego stanowiska i powinien liczyć się z możliwością oddalenia apelacji. Żadne względy słuszności nie przemawiają za odstępstwem od obciążenia pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

Agata Kowalska